

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת מאיר פרוש

פ/6713/25

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון – הבטחת תנאי דת לעצורים ולכלואים), התשפ"ו–2026

הוספת סעיף 504 א.1. בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו–1955¹ (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 504 יבוא :

"הבטחת תנאי דת 504 א. (א) עצור או כלוא בבית סוהר צבאי או במחנה מעצר צבאי (בסעיף זה – מיתקן כליאה צבאי), זכאי לתנאים הולמים לשמירה על אורח חייו הדתי ולא יימנע ממנו לקיים את מצוות דתו או אמונתו.

(ב) שר הביטחון, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, יתקין תקנות לביצוע סעיף זה, בהלימה להסדרים למילוי צרכים דתיים המוענקים לאסירים לפי פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"א–1971², התקנות שהותקנו מכוחה ופקודות השירות כהגדרתן בפקודה האמורה, כפי שיהיו בתוקף מעת לעת, בשינויים המחויבים מצרכי הביטחון במיתקני הכליאה הצבאיים; בתקנות לפי סעיף זה ייקבעו הוראות מפורטות בדבר תנאי הדת לעצורים ולכלואים במיתקני כליאה צבאיים, כך שיובטחו, בין השאר, כל אלה :

(1) אספקת מזון כשר או מזון התואם את דרישות דתו או אמונתו ;

(2) מתן זמן הולם לתפילה בציבור או ביחידות, וגישה למקום תפילה מוסדר ;

¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.
² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

(3) מתן אפשרות להחזקה ולשימוש בתשמישי קדושה אישיים, לרבות טלית, תפילין, סידור וספרי קודש, וכן שימוש בהם בהתאם למנהגי הדת;

(4) הימנעות מחיוב עצור או כלוא לביצוע פעולות המנוגדות למצוות דתו או אמונתו בימים ובמועדים הקבועים לכך, ומתן אפשרות לקיום מצוות אלו;

(5) מתן אפשרות לשוחח עם איש דת על פי דתו של העצור או הכלוא, בתוך 24 שעות לכל המאוחר ממועד הבקשה.

(ג) במיתקן כליאה צבאי יהיה אגף ייעודי לעצורים ולכלואים המצהירים על קיום אורח חיים דתי או אמוני, בהם יתאפשר אורח חיים דתי או אמוני מתאים; עצור או כלוא המצהיר על קיום אורח חיים דתי או אמוני יהיה זכאי להשתבץ באגף או באזור כאמור, בכפוף לשיקולים תפעוליים וביטחוניים.

(ד) הופרה זכות מזכויות העצור או הכלוא לפי סעיף זה, רשאי בית הדין הצבאי להורות על כל סעד שימצא לנכון כדי להבטיח את קיום הזכות, לרבות הפחתת תקופת המעצר או המאסר."

2. תקנות ראשונות .2 תקנות ראשונות לפי סעיף 504א(ב) לחוק העיקרי כנוסחו בחוק זה יובאו לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בתוך שישים ימים מיום פרסומו של חוק זה.

3. הוראת מעבר .3 אגפים כאמור בסעיף 504א(ג) לחוק העיקרי כנוסחו בחוק זה יוקמו בתוך שלושים ימים מיום פרסומו של חוק זה.

דברי הסבר

מטרת הצעת חוק זו היא לעגן בחקיקה ראשית את זכויות היסוד המבטיחות שמירה על אורח חיים דתי לעצורים ולכלואים בבית סוהר צבאי או במחנה מעצר צבאי. כיום, קיים חסר חקיקתי המותיר את הסדרת חופש הדת בבסיסי הכליאה של הצבא לשיקול דעת פיקודי ולפקודות פנימיות, דבר המוביל לפגיעה קשה ובלתי מידתית בחופש הדת של הכלואים.

בעוד שבמערכת הכליאה האזרחית (שב"ס) מוסדרים תנאי הדת, בבסיסי הכליאה הצבאיים המצב לא כך. הצורך בתיקון חוק זה התחדד נוכח הצטברות עדויות ותלונות חמורות על פגיעה בזכויות דתיות

בסיסיות של עצורים חרדיים בבסיסי הכליאה של הצבא.

נוסף על כך, נמצא כי בשונה מבתי הכלא האזרחיים, בבסיסי הכליאה הצבאיים לא קיימים אגפים דתיים המאפשרים קיום אורח חיים דתי או אמוני. היעדר אגפים אלו מוביל בין השאר, לכך שאלו המקיימים אורח חיים דתי, כדוגמת לומדי תורה ובני ישיבות נאלצים לשהות בתנאים שאינם מאפשרים להם להמשיך באורח חייהם הדתי המינימלי.

סעיף 504א(א) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן – החוק), המוצע קובע הצהרה עקרונית לפיה כל עצור או כלוא זכאי לתנאים הולמים לשמירה על אורח חייו הדתי. מובהר כי לא יימנע מהכלוא לקיים את מצוות דתו או אמונתו.

סעיף 504א(ב) לחוק המוצע מסדיר את הזכויות המינימליות שכלוא יהיה זכאי להם, ומחייב את שר הביטחון להתקין תקנות שיבטיחו תנאי דת בהלימה לאלו המוענקים למקביליהם בשב"ס. הסעיף מפרט את חובת המערכת להבטיח תנאים בסיסיים הכרחיים: אספקת מזון התואם את דרישות הדת או האמונה של העצור או הכלוא; מתן זמן הולם וגישה למקום תפילה מוסדר; זכות להחזקה ושימוש בתשמישי קדושה אישיים; הימנעות מחיוב לביצוע פעולות המנוגדות לדתו של העצור או הכלוא במועדים הקבועים לכך; ומתן אפשרות לשוחח עם איש דת בהתאם לדתו של העצור בתוך 24 שעות ממועד הבקשה. סעיף 504א(ג) לחוק המוצע מחייב את צה"ל להקים אגף ייעודי בבסיסי הכליאה לכלואים ולעצורים המצהירים על קיום אורח חיים דתי או אמוני. עצור או כלוא המצהיר על כך יהיה זכאי להשתבץ באגף זה, בכפוף לשיקולים תפעוליים וביטחוניים.

סעיף 504א(ד) לחוק המוצע קובע מנגנון אכיפה ובקרה הנתון לסמכות בית הדין הצבאי. סעיף זה קובע כי אם הופרה זכות מזכויותיו הדתיות של העצור או הכלוא, מוסמך בית הדין להורות על סעדים מתאימים להבטחת קיום הזכות, לרבות האפשרות להפחית את תקופת המעצר או המאסר.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט' בסיוון התשפ"ו (25.05.2026)